

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-120-10

Druk nr 3478

Warszawa, 11 października 2010 r.

Pan
Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks pracy.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanej regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks pracy

Art. 1. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾) w art. 182³ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pracownik – ojciec wychowujący dziecko ma prawo do urlopu ojcowskiego w wymiarze 2 tygodni, nie dłużej jednak niż:

- 1) do ukończenia przez dziecko 12 miesiąca życia albo
- 2) do upływu 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia orzekającego przysposobienie i nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia.”.

Art. 2. Przepisu art. 182³ § 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do pracownika – ojca wychowującego dziecko przysposobione, który skorzystał z urlopu ojcowskiego w związku z przysposobieniem dziecka przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Wymiar urlopu ojcowskiego, o którym mowa w art. 182³ § 1 ustawy zmienianej w art. 1, wynosi w 2011 r. 1 tydzień.

Art. 4. 1. Pracownik – ojciec wychowujący dziecko, korzystający w dniu 1 stycznia 2012 r. z urlopu ojcowskiego w wymiarze określonym w art. 3, ma prawo do

części urlopu w wymiarze odpowiadającym różnicy między podwyższonym a dotychczasowym wymiarem urlopu ojcowskiego.

2. Części urlopu ojcowskiego udziela się bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu w dotychczasowym wymiarze, na pisemny wniosek składany w terminie nie krótszym niż 3 dni przed rozpoczęciem korzystania z takiej części urlopu.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 56, poz. 458, Nr 58, poz. 485, Nr 98, poz. 817, Nr 99, poz. 825, Nr 115, poz. 958, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1704 oraz z 2010 r. Nr 105, poz. 655 i Nr 135, poz. 912.

UZASADNIENIE

Projektowana nowelizacja Kodeksu pracy ma dwa cele.

Po pierwsze, zmianę w przepisach Kodeksu pracy, zmierzającą do zapewnienia pracownikom – ojcom adopcyjnym dziecka możliwości skorzystania z urlopu ojcowskiego także po ukończeniu przez dziecko pierwszego roku życia.

Po drugie, uwzględnia postulat Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich, aby dostosować regulacje Kodeksu pracy w zakresie wydłużenia okresu, w którym adopcyjny ojciec dziecka mógłby korzystać z urlopu ojcowskiego.

- 1) W obecnym stanie prawnym przepisy art. 182³ Kodeksu pracy przyznają prawo do urlopu ojcowskiego pracownikowi – ojcu wychowującemu dziecko, będącemu zarówno ojcem biologicznym, jak i ojcem adopcyjnym dziecka, w wymiarze 2 tygodni, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 12 miesiąca życia.

W praktyce pracownik – ojciec adopcyjny dziecka może nie mieć możliwości skorzystania z urlopu ojcowskiego, bowiem procedura sądowa związana z uzyskaniem prawomocnego postanowienia orzekającego przysposobienie dziecka może być długotrwała i skończyć się po ukończeniu przez dziecko 12 miesiąca życia, czyli wieku uprawniającego do skorzystania przez ojca dziecka z urlopu ojcowskiego.

Pracownik – ojciec adopcyjny dziecka starszego, tzn. powyżej 12 miesiąca życia, w obecnym stanie prawnym nie ma prawa do urlopu ojcowskiego przewidzianego w art. 182³ Kodeksu pracy.

- 2) Rzecznik Praw Dziecka i Rzecznik Praw Obywatelskich także zwrócili uwagę, że rodzic adopcyjny dziecka starszego, tzn. powyżej 12 miesiąca życia – nie ma prawa do urlopu ojcowskiego, przewidzianego w przepisach art. 182³ Kodeksu pracy, co w praktyce powoduje, że wykorzystanie tego urlopu często jest niemożliwe.

Warunkiem koniecznym do wszczęcia postępowania o przysposobienie dziecka jest bowiem uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, zaś długotrwałość postępowań o pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych i procedury preadopcyjne (np.: poszukiwanie kandydatów na rodziców adopcyjnych,

sporządzanie opinii), powodują, że orzeczenie o przysposobieniu jest często wydawane po ukończeniu przez dziecko 1 roku życia.

Rzecznicy zaproponowali wydłużenie okresu, w którym adopcyjny ojciec dziecka mógłby korzystać z urlopu ojcowskiego, uzasadniając taki wniosek długotrwałą procedurą adopcyjną, a także potrzebą zachowania zasady równości między rodzicami biologicznymi i adopcyjnymi, pozostającymi w stosunku pracy.

- 3) Uprawomocnienie się postanowienia o adopcji dziecka w wieku uprawniającym do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego (art. 183 § 1 Kodeksu pracy), będącego odpowiednikiem urlopu macierzyńskiego dla biologicznych rodziców dziecka – jest, z prawnego punktu widzenia, porównywalne z urodzeniem się dziecka. Zatem proponuje się przyznać prawo do urlopu ojcowskiego pracownikowi – ojcu adopcyjnemu dziecka, w okresie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia o adopcji dziecka – nie dłużej jednak, niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – nie dłużej niż do 10 roku życia dziecka. Wydaje się bowiem, że ewentualne korzystanie z urlopu ojcowskiego przez pracownika – ojca adopcyjnego starszego dziecka powinno pozostawać w związku czasowym z innymi uprawnieniami pracowników – rodziców adopcyjnych (urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego), podobnie jak ma to miejsce w odniesieniu do pracowników – rodziców biologicznych.

Taka propozycja uwzględnia status prawny pracownika – ojca adopcyjnego dziecka, wynikający z przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zgodnie bowiem z przepisem art. 121 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – przez przysposobienie powstaje między przysposabiającym a przysposobionym taki stosunek, jak między rodzicami a dziećmi.

- 4) Proponuje się wyłączyć możliwość ponownego skorzystania z urlopu ojcowskiego przez pracownika – ojca wychowującego dziecko przysposobione, który skorzystał już z tego urlopu przed wejściem w życie niniejszej ustawy, czyli przed ukończeniem przez to dziecko 12 miesiąca życia. Nie jest bowiem zasadne, by mógł on korzystać ponownie z urlopu ojcowskiego na podstawie projektowanego art. 182³ § 1 pkt 2 Kodeksu pracy.

- 5) Proponuje się, aby pracownik – ojciec wychowujący dziecko miał możliwość skorzystania z urlopu ojcowskiego w 2011 r. w wymiarze 1 tygodnia, a dopiero od 1 stycznia 2012 r. – w wymiarze 2 tygodni. Jest to zgodne z koncepcją przyjętą w ustawie z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 237, poz. 1654), która wprowadziła instytucję urlopu ojcowskiego do Kodeksu pracy.
- 6) Z uwagi na podwyższenie wymiaru urlopu ojcowskiego od 2012 r. proponuje się, aby pracownik korzystający z urlopu ojcowskiego w dniu 1 stycznia 2012 r. miał prawo do części urlopu ojcowskiego stanowiącej różnicę pomiędzy wymiarem podwyższonym a dotychczasowym. Skorzystanie z części urlopu ojcowskiego będzie możliwe na wniosek pracownika składany w terminie nie krótszym niż 3 dni przed rozpoczęciem korzystania z takiej części urlopu.
- 7) Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011 r. Jest to zasadne przede wszystkim z tego względu, iż projektowane zmiany pociągają za sobą zwiększone wydatki Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, natomiast nie zostały one ujęte w planie zawartym w ustawie budżetowej na 2010 r. Jednocześnie taka data wejścia w życie umożliwi sprawną realizację postulatu Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt aktu prawnego

Projektowana ustawa oddziałuje na:

- pracowników – ojców wychowujących dzieci przysposobione, objętych przepisami o urlopie ojcowskim,
- pracodawców zatrudniających w/w pracowników.

2. Konsultacje społeczne

Projektowana ustawa została przekazana do zaopiniowania następującym partnerom społecznym: Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych, Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność 80”, Forum Związków Zawodowych, Związkowi Rzemiosła Polskiego, Konfederacji Pracodawców Polskich (Pracodawcom RP), Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” oraz Związkowi Pracodawców Business Centre Club.

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” oraz Forum Związków Zawodowych pozytywnie zaopiniowały projekt, natomiast Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80” oraz Związek Rzemiosła Polskiego nie wniosły uwag do projektu.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Konfederacja Pracodawców Polskich (Pracodawcy RP), Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” oraz Związek Pracodawców Business Centre Club – nie zajęły stanowiska w wyznaczonym terminie.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Według danych statystycznych w 2008 r. sądy opiekuńcze zakończyły postępowanie 3,4 tys. spraw o przysposobienie (wg „Dużego rocznika statystycznego” GUS 2009). Według danych ZUS przeciętna wysokość zasiłku macierzyńskiego w czerwcu 2010 r. kształtowała się na poziomie ok. 69 zł dziennie. Przyjmując, że wynagrodzenia mężczyzn, od których naliczana jest wysokość zasiłku, są o 20 % – 25 % wyższe niż wynagrodzenia kobiet, przeciętna dzienna wysokość zasiłku dla ojca kształtowałaby się na poziomie ok. 85 zł. Zakładając, że liczba przysposobień dzieci kształtowałaby się na poziomie 3,4 tys. rocznie oraz że

wszyscy ojcowie wykorzystaliby uprawnienie do urlopu ojcowskiego, oznaczałoby to wzrost wydatków o ok. 2 mln zł w 2011 r. oraz o ok. 4 mln zł w 2012 r.

Należy jednak zauważyć, że koszty te dotyczą sytuacji, w której wszyscy ojcowie adopcyjni skorzystaliby z uprawnienia, co jednak w świetle dostępnych danych wydaje się mało prawdopodobne. Według danych ZUS dotychczasowe wykorzystanie urlopów ojcowskich jest bardzo niskie, aczkolwiek trudne do oszacowania i przewidzenia w latach następnych. Należy przyjąć, iż jedynie 10 % do 25 % ojców wykorzysta to uprawnienie, co oznacza odpowiednio niższe wydatki z tytułu urlopów ojcowskich. W lutym 2010 r. z zasiłku macierzyńskiego z tytułu urlopu ojcowskiego skorzystała niewielka liczba ojców (według danych ZUS ze 172,9 tys. osób pobierających zasiłek macierzyński tylko 648 ojców skorzystało z tego zasiłku z tytułu urlopu ojcowskiego), można zatem oczekiwać, że na urlop ojcowski będzie przechodziło ok. 12 ojców adopcyjnych rocznie.

Zwiększone wydatki związane z wprowadzeniem proponowanych zmian będą finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Należy podkreślić, że projektowana zmiana, pomimo deficytu w budżecie państwa, jest działaniem niezbędnym, gdyż znosi nierówność konstytucyjną w przypadku ojców adopcyjnych w stosunku do ojców biologicznych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Projektowana ustawa nie będzie miała istotnego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa jest zgodna z regulacjami prawa Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie wymaga notyfikacji Komisji Europejskiej.

8. Działalność lobbingowa

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad tym projektem.

10/06rch

Minister Spraw Zagranicznych

Warszawa, 24 września 2010 r.

DPUE - 920-260-10/jf/3
SM-2053

dot.: RM-10-120-10 z 20.09.2010 r.

Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy, wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
SEKRETARZ STANU

Jan Borkowski

Do wiadomości:
Pani Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej